

Popularnonaukowe streszczenie projektu

Celem projektu jest (1) identyfikacja i analiza tego, co polscy mężczyźni reprezentujący cztery pokolenia robią w odniesieniu do swojego ciała (czyli tzw. praktyk kulturowych). Aby lepiej zrozumieć praktyki mężczyzn (2) analizowane będą również przekazy dotyczące dbania o ciało, jakie były/są kierowane do tej grupy przez media oraz z innych źródeł. W projekcie zostanie też podjęta (3) próba identyfikacji symptomów zmiany społecznej powodowanej przez ewoluujące praktyki mężczyzn (zapropozowana teoria zakłada wzajemne oddziaływanie tego co się mówi na to co się robi, czyli wpływ dyskursu na praktyki). Powyższe cele zostały rozpisane na szereg pytań szczegółowych. Według założeń przyjętych tym projekcie zmiany, które mają miejsce w społeczeństwie też mają swoje źródło w tym co ludzie robią na różnych polach, jakie wzory wykonywania danych czynności przyjmują. W tym przypadku takim obszarem jest męskie ciało. Z socjologicznego punktu widzenia mamy tutaj do czynienia z podwójnym powiązaniem, bo ciało jest elementem każdej ludzkiej praktyki, a badane będą praktyki, które się do niego bezpośrednio odnoszą. Analizy będą prowadzone z perspektywy pokoleniowej, bo jest ona szczególnie ważna w społeczeństwie takim jak polskie, które przeszło transformację ustrojową i jest cały czas w procesie rozwoju konsumpcjonizmu, a ten ma ogromny wpływ na kształtowanie ciała. Powoduje to, że obok siebie funkcjonują mężczyźni, którzy byli w bardzo różny sposób socjalizowani do dbania o ciało.

Aby zrealizować zarysowane powyżej cele i uzyskać odpowiedzi na pytania szczegółowe zostaną przeprowadzone badania jakościowe, które mają to do siebie, że pozwalają na przyjrzenie się temu co ludzie robią oraz procesom społecznym u podstaw. Przyjęta strategia badawcza zakłada badanie męskich praktyk zakorzenionych w codzienności. Nie chodzi o działania ekstremalne czy przypadkowe, lecz o codzienne rutynowe, czasem wręcz intymne czynności związane z dbaniem o ciało, jego higienę, wygląd zewnętrzny, kondycję fizyczną czy sposób odżywiania. Z mężczyznami reprezentującymi cztery pokolenia (od *Baby Boomers* – pokolenie powojenne, po tzw. pokolenie Z, czyli osoby urodzone po 1995 roku) zostaną przeprowadzone wywiady pogłębione z elementami wywiadu biograficznego. Taka formuła pozwoli zarówno na poznanie bieżących praktyk, jak i retrospektywę, która, szczególnie w przypadku starszych mężczyzn, umożliwi uchwycenie zmian w praktykach, jak i relacji między praktykami a przekazem kulturowym i zmianą społeczną.

Chociaż to kobiece ciało i jego społeczne uwikłanie częściej jest przedmiotem socjologicznego namysłu, to badania prowadzone w zachodnich społeczeństwach pokazują, że zmiany w zakresie tego, co mężczyźni robią w odniesieniu do swoich ciał zmienia ich funkcjonowanie oraz funkcjonowanie osób z ich otoczenia. Chodzi o kwestie takie jak budżet czasu, dostęp do specjalistów, infrastruktury sportowej czy środków finansowych na realizację niektórych praktyk. Porównanie tego co starsi i młodszy mężczyźni robią w odniesieniu do ciała będzie stanowiło klucz do zrozumienia innych różnic, związanych np. z znajdowaniem czasu na dane aktywności i godzeniem ich z innymi obowiązkami i pełnionymi rolami.

Ważnym elementem prowadzonych badań będzie także tzw. analiza danych zastanych na temat przekazów kulturowych, które wpływają/wpływały na praktyki mężczyzn z poszczególnych grup wiekowych. Analiza danych zastanych będzie też prowadzona pod kątem poszukiwania symptomów szerszej zmiany społecznej generowanej przez to, co mężczyźni robią w odniesieniu do ciała. W okresie, którego dotyczy badanie miały miejsce tak istotne wydarzenia jak upowszechnienie się telewizji a następnie Internetu. Chodzi m.in. o to w jaki sposób media i inne agendy określały to, co mężczyźni powinni robić w odniesieniu do ciała, kreowały mody, definiowały cielesne wzorce. Połączenie danych z wywiadów oraz istniejących danych obejmujących okres 70 lat (od lat 50. XX wieku do lat 20. XX wieku) umożliwi lepsze zrozumienie badanego zjawiska – poznanie struktury codziennych męskich praktyk, źródeł różnic między nimi, zrozumienie związku między tym co mężczyźni robią a co dzieje się na poziomie przekazu kulturowego oraz jak praktyki cielesne zmieniają inne obszary życia społecznego.

Projekt jest ważny z wielu powodów – wskażę tutaj na dwa ich typy. Pierwszy typ ma charakter naukowy. Z postrzeganiem mężczyzn i męskości związanych jest wiele stereotypów. Tymczasem ciągle brakuje w Polsce badań socjologicznych, które koncentrowałyby się na mężczyznach, zwłaszcza w proponowanym w badaniu ujęciu, czyli przez pryzmat codziennych praktyk cielesnych. Szczególnie ważna jest też perspektywa pokoleniowa. Z upływem czasu niemożliwe stanie się zdobycie wiedzy na temat praktyk pokolenia powojennego, dlatego należy przeprowadzić badanie w czasie kiedy można zebrać relację od najstarszych przedstawicieli pokolenia *Baby Boomers*. Przyczyni się to do rozwoju różnych obszarów nauk społecznych takich jak socjologia ciała czy studia nad mężczyznami i męskosciami.

Drugi typ powodów, dla których warto realizować projekt związany jest z rozwojem i poprawą jakości życia polskiego społeczeństwa. Rezultaty badań mogą posłużyć do sformułowania rekomendacji dla polityk zdrowotnych adresowanych do mężczyzn lub dla sektora pozarządowego, który zajmuje się szeroko pojętymi zagadnieniami związanymi tym jak funkcjonują mężczyźni w Polsce, jakich doświadczają trudności i jak zmieniają się oblicza męskości.